Nr. 172. w Niedzielę **dnia 26. Lipca 1857.**

GAZETA W. XIĘSTWA POZNAŃSKIEGO.

PRZEDPŁATA: ćwierćrocznie dla miasta Poznania 1 tal. 20 sgr. na całe Prusy 2 tal.

INSERATY: 1 sgr. 3 fen. od wiersza na ½ szerokości przyjmują się tylko w expedycyi.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornéj W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamieński w Poznaniu.

Telegraficzne wiadomości.

Frankfurt n. M., 24. Lipca. — Cesarz rosyjski przybył tu dziś z rana z Kissingen i wyjechał o godzinie 6 do Wilhelmsthalu.

Paryż, 24. Lipca. — Monitor dzisiejszy donosi, że pogłoska zupełnie jest płonną, jakoby rząd francuski miał wysłać wojska do Chin.

Bank francuski zniżył stopę procentową od zaliczeń na papiery państwa z 6 na 5½ procent.

Londyn, 23. Lipca. — Times powiada, że jeżeli wyrok na Mazziniego i Ledru Rollina zapadnie, jako sprzysięgłych na życie Napoleona, natenczas obaj będą znagleni do opuszczenia Anglii.

Urzędnik poselstwa francuskiego wyjechał z Londynu do Portsmouth, celem urządzenia przysposobień na przyjęcie cesarza.

Kopenhaga, 24. Lipca. — Według król. patentu z dn. 20. b. m. zwołane są stany holsztyńskie na nadzwyczajne zgromadzenie na dzień 15 Sierpnia.

Berlin, 25. Lipca. — Najj. Pan raczył nadać radzcy Quest w Disseldorfie order orła czerwonego 3 kl. na pętlicy, a zamianować tajnego nadradzcę sprawiedl. i referującego w ministerstwie sprawiedliwości Dra von der Hagena wiceprezesem król. najwyższego trybunału.

Berlin, 24. Lipca. — Wiadomość podana przez niektóre dzienniki o utworzeniu finansowéj komisyi z członków sejmu, niepomału nas zadziwiła, ile że téj komisyi miały być przedłożone propozycye względem praw nowych podatkowych. Już Zeit wykryła płonność téj wiadomości. Rzecz sama tak się miała, jak utrzymują. Zaproponowano w istocie podobną komisyą dla ułatwienia czynności między rządem i sejmem i dla wysłuchania opinii pod względem nowych projektów podatkowych. Z drugiéj strony nieprzyjęto téj propozycyi i sprawa ta całkiem jest zawieszona. Niewiadomo czy taką zwołają komisyą i z jakich składać się będzie członków. Zresztą bardzo trudno znaleźć zdatnych finansistów po za kołem administracyjnem, którzyby byli dobrze obznajomieni z pruską finansowością i umieli dokładnie ocenić siły finansowe ludu pruskiego.

— W administracyi pocztowéj ma nastąpić zniżenie opłacanego portoryi. Za list zwyczajny ma się opłacać 1 sgr. bez względu na odległość. Przeciw temu oświadcza się wielu urzędników pocztowych, twierdząc, że dochody pocztowe się zmniejszą. Zarzuty podobne były czynione przy pierwszém zniżeniu opłat listowych a jednak w praktyce pokazało się inaczéj, bo dochody ze zmniejszonem portorium o wiele przewyższają dawniejsze z wysokiemi opłatami.

— W Szczecinie projektują nową koléj z Szczecina do Kistrzyna, tym sposobem chcą zbliżyć komunikacyą z Wiednia do Szczecina. Droga ta po ukończeniu kolei między Zittau, Pardubitz i Reichenbergiem, byłaby krótszą o mil 7, a nadto dopomogłaby handlowi, który cierpi z powodu przerw żeglugi na Odrze. Sądzą, że ta kolej opłacać się będzie, a więc spodziewać się można że i znajdzie akcyonaryuszów.

— Chociaż cesarz Napoleon odwiedzi królową w Osborne i królowa wzajemną grzecznością odpłaci, przybywając do Francyi, to jednak nie możem zaprzeczyć, że chwila probiercza na sprzymierze między Francyą i Anglią nadchodzi. Pomijając już powody dla których tak nagle zerwano wojnę na wschodzie, inne jeszcze teraz występują, które zakwaszają przyjaźń między niemi z interesu zobopólnego zawartą. Do tych liczymy kanał suezki, niezgadzanie się na organizacyą księstw Naddunajskich, obecnie zaś kwestyą co do wychodzców politycznych, która cesarza Napoleona bardziéj jeszcze obchodzi, aniżeli kwestye poprzednie. Już organa rządu francuskiego powstawały na emigracyą londyńską za uknowane spiski i ruchy włoskie. Wyjawiły więc to, co myśli rząd tuileryjski o tych zamachach. Teraz oświadcza Monitor bez ogródki, iż uknowano sprzysiężenie na życie cesarza Napoleona w Londynie i stawia pod sąd zaocznie tameczny komitet emigracyjny. Ogłoszenie tego aktu nietylko ma na celu pokazanie publiczności, jak te ruchy rewolucyjne były z sobą połączone, ale jeszcze jakie niebezpieczeństwo zagraża stałemi lądowi z dawania przytułku wychodźcom zagranicznym w Anglii. Po oświadczeniu Monitorowem nie potrzeba dowodzić, że wysłano przedstawienia do gabinetu angielskiego i że wezwano inne rządy, aby podobnego chwyciły się kroku. Mimo to trudno uwierzyć, aby przyszło do zbiorowéj noty między rządami stałego lądu, jakkolwiek na reklamacye francuskie zupełnie się zgadzano w Wiedniu, Berlinie i Petersburgu. Najdoświadczeńsi mężowie stanu są tego zdania, iż akt takiéj rozciągłości najmniejby doprowadził do celu. Naprzód nie tak łatwą jest rzeczą zamatować klub rewolucyjny londyński przez formułę przyczepioną do praw angielskich, jeżeli nie będzie zniesione prawo przytułku lub internacya wychodzców. Daléj trudno wymódz będzie na parlamencie, aby policyą angielską oddał na usługi zagranicy. Zdaje się więc, że starać się będą rządy dójść do celu środkami mniéj wrzawliwemi. Obiorą poufną formę, a rządowi angielskiemu pozostawią początkowanie w środkach, które mogą zabezpieczyć państwa sąsiedzkie. Przed niedawnym czasem dowiodła angielska policya na wyspie Jersey, że nie tak jest pobłażliwą względem obcych przybyszów, którzy się wiązali w kluby rewolucyjne. Lord Palmerston widzi, że mu potrzebne sprzymierze z Francyą w obecnych kłopotach angielskich o Indye, uczyni więc zapewnie, czego po nim Francya żąda.

Journal des Debats potwierdza wiadomość podaną przed kilku dniami przez Independance, iż rząd sardyński postanowił okólnikiem uwiadomić rządy zagraniczne, iż śledztwo w sprawie ostatnich ruchów włoskich toczyć się będzie publicznie i pokaże kto był sprężyną i kto zawinił. Znalazły się bowiem głosy, które obwiniały wręcz Sardynią o te ruchy. W okólniku tym powiada Cavour, że reformy powinny nastąpić w administracyach włoskich, jakie zostały umówione na kongresie paryskim, inaczéj nie będzie gwarancyi na zabezpieczenie spokojności we Włoszech. Tymczasem Sardynia mimo zastósowania reform, nie zapobiegła rozruchom na swéj ziemi.

Kłopoty wzmagają się Anglii z powodu szerzącego się powstania w Indyach. Jest to drugie wielkie powstanie w Azyi, Chińczyków przeciw obcemu im panowaniu Mongołów i Indyan przeciw panowaniu Anglików. Są to burze, jakiemi pomiatały Azyą w średnich wiekach. Z tego powodu mięknie Anglia i coraz się przyjaźniejszą staje dla Francyi, bo jakkolwiek dotąd urzędownie [illegible] już w rozmowach w tych dniach odbytych między Palmerstonem i Persignym w Londynie, a Walewskim i Cowlejem w Paryżu coś podobnego przebijało, a zapewnie za pobytem cesarza w Osborne dojrzeje. Za darmo się to nie stanie i dla tego obudza powszechną uwagę świata, co Anglia teraz powie na idee napoleońskie, bez których tron francuski trudny.

Królestwo Polskie.

Warszawa, 21. Lipca. — Na zasadzie najmiłeściwszego manifestu z d. 26. Sierpnia 1856 r., dozwolony został powrót do Królestwa Polskiego, byłym przestępcom politycznym znajdującym się na osiedleniu w Syberyi: Piotrowi Wysockiemu, Michałowi Jurczak-Łapińskiemu, Aleksandrowi Bielińskiemu, Adamowi Gross, Leopoldowi Dobrskiemu, Eugeniuszowi Żmijewskiemu, Klemensowi Łukaszewicz, Julianowi Chmielewskiemu, zakonnikowi zgromadzenia Bernardynów Leonardowi Jaskierskiemu, Antoniemu Axamitowskiemu, Teofilowi Bębnowskiemu, Marcellemu Brochockiemu, Józefowi Bogatko, Henrykowi Wokulskiemu, Janowi Warchowskiemu, Michałowi Gruszeckiemu, Gerwazemu Gzowskiemu, Stanisławowi Dotkiewiczowi, Adamowi Zarzyckiemu, Mieczysławowi Zarębskiemu, Julianowi Jordan, Felixowi Jordan, Aleksandrowi Karpińskiemu, Felicyanowi Karpińskiemu, Antoniemu Wałeckiemu, Janowi Kenig, Szymonowi Krzeczkowskiemu, Andrzejowi Koźmińskiemu, Aleksandrowi Krajewskiemu, Celsowi Lewickiemu, Michałowi Lewickiemu, Władysławowi Lutze, Janowi Nowakowskiemu, Kajetanowi Przewłockiemu, Michałowi Podgórskiemu, Ignacemu Pióro, Hippolitowi Raciborskiemu, Janowi Aleksandrowi Rodkiewicz, Karolowi Rudnickiemu, Karolowi Scegiennemu, Dominikowi Scegiennemu, Baltazarowi Susło, Teofilowi Stojkowskiemu, Henrykowi Skorzewskiemu, Aloizemu Torkowskiemu, Aloizemu Aleksandrowi Wenda, i Konstantemu Sawiczewskiemu; zaś znajdujących się również na osiedleniu w Syberyi przestępców politycznych: Stefana Dobrycza, Andrzeja Deskur, Ludwika Mazaraki, Michała Mireckiego, Karola Ruprechta i Piotra, Scegiennego, przeniesiono na mieszkanie do wewnętrznych gubernii cesarstwa.

— Rada administracyjna, z dnia 16. Czerwca r. b., udzieliła Janowi Nepomucenowi Robieckiemu, 5cio-letni list przyznania wynalazku na ulepszoną przezeń machinę żniwną.

Rosya.

— Dajemy z artykułu zamieszczonego w Kronice Warszawskiéj następujące szczegóły o zasadach rolniczych żydowskich w Ukrainie przeddnieprskiéj i zadnieprskiéj, a mianowicie w guberniach chersońskiéj i ekaterynosławskiéj:

Że żydzi byli kiedyś gospodarzami, i że głównie zajmowali się uprawą roli, o tem nas przekonywują dzieje tego narodu. Obrazy pięknych niw i rozkosznych winnic, przedstawiane w Piśmie ś., jak niemniéj przypowieści Chrystusa, zwracającego uwagę ludu na przedmioty go otaczające, jak np. przypowieść o siejącym zboże, o pszenicy, pasterzu i najemniku, o równéj nagrodzie robotników w winnicy itp., nasuwają myśl, że żydzi przy obfitości ziemi, dokładali prac do jéj uprawy. Po rozproszeniu się ich wszakże, niema śladów, żeby się gdziekolwiek zajmowali rolnictwem. W ostatnich jednak cza-

sach w południowych prowincyach rosyjskiego państwa, lubo w małym odcieniu, spostrzegamy widoczne chęci plemienia izraelskiego do pracy około rolnictwa. Począwszy tu zamieszkiwać wskutek zachęceń rosyjskiego rządu, żydzi ciągle powiększają tameczną klasę rolniczą mieszkańców i zwracają się ku uprawie roli, i być może, że z tego wiecznie wędrownego, słabego, biednego i niezdolnego do cięższych prac narodu, wyjdą kiedyś indywidua na drodze gospodarskiego przemysłu chlubnie współzawodniczące z innemi narodowościami, tem więcéj, że rząd dał im pewne przywileje i oddzielne prawa. Z tego przeto względu sądzimy, że ciekawem będzie dla czytelników niniejszego pisma, podanie ogólnego poglądu na dotychczasowy byt rolniczych kolonij żydowskich w południowéj Rosyi.

Trudno jest oznaczyć dokładnie czas, w którym żydzi zaczęli się osiedlać na stepach noworosyjskich w celu zajmowania się rolnictwem — jednakże z ukazu z 1795 roku przekonywamy się, iż oni mieli zapewniony przytułek w noworosyjskiéj gubernii, albowiem, jak powiada p. Skalkowski w chronologicznym przeglądzie historyi noworosyjskich prowincyj, żydzi według zwyczaju, czyli raczéj tradycyonalnych zajęć swych ojców, zamieszkali naprzód po miastach w celach przemysłowych i drobnego handlu, tak jak to miało miejsce poprzednio w zachodnich i małoruskich guberniach; w końcu dopiero 1790 r. zjawiła się mała osada żydowska. W 1804 nadano dobrodziejstwa żydom robotnikom i oswobodzono ich przez przeciąg lat 5 od wszelkich podatków. Izraelitom zaś z innego stanu, gdy się osiedlą w chersońskiéj lub taurysckiéj gubernii i zajmować się będą rolnictwem, darowano wszelkie podatki przez lat 10 z wyjątkiem powinności przywiązanych do gruntu; oprócz tego wydzielano im bezpłatnie przestrzenie ziemi — po upływie zaś 10letniego przywileju, oswobodzeni jeszcze zostali od opłaty podwójnéj daniny. Zachęcane tylu przywilejami i pobudzone przykładem współbraci, pomimo ciężkich prac rolniczych, liczne żydowskie familie udały się do stepów, w celu zakładania wsi i zajmowania się gospodarstwem wiejskiem, oraz hodowlą bydła; tym sposobem od roku 1807 i 1809 założono już tam ośm kolonij żydowskich, a mianowicie: Izraelówka, Kut-bobrowy, Sejdeminucha, mały i wielki Nagartaw, Efengar, Ingulec i Kamianka, w nich 1810 roku zamieszkało 600 rodzin, mających 3640 mieszkańców obojéj płci i oczekiwano jeszcze w tym roku 300 familij. Materyalne jednakże położenie tych osad żydowskich, było w stanie nadzwyczaj utrudzającym, albowiem ze złożonych przez miejscową władzę raportów przekonywamy się, że pomiędzy żydami w skutku nieczystości i nieporządnego życia, zagnieździły się liczne choroby, i dawne przyzwyczajenie przemaga nad chęcią zajmowania się rolnictwem. Z tych przeto powodów rząd przestał zachęcać już daléj do przesiedlania się żydów na stepy noworosyjskie, pozostawiając przesiedlonym pierwiastkowo nadane przywileje i prawa. Stan ten trwał do roku 1835, w którym z woli najwyższéj zaczęto na nowo zachęcać kolonistów żydowskich do rolnictwa i pozwolono przesiedlać się żydom z innych gubernij do Nowo-Rosyi, z wyjątkiem czasu rekrutowania. Skutkiem tejże woli Najwyższéj umorzono wszelkie zaległości z lat poprzednich od żydów kolonistów skarbowi przypadające. Przywileje te objęte prawem obowiązującem, dotąd się utrzymały, nie będzie przeto zbytecznem streścić takowe dla dokładności naszego poglądu.

1) Żydzi mogą prosić o wydzielenie im przestrzeni gruntu według własnego wyboru na całéj rozległości ziemi osiedlić się mianéj.

2) Grunta własnością skarbu będące, oddawane będą na prośbę żydów w ich posiadanie z warunkiem, aby nie mniéj jak 25 mężczyzn było proszących, i grunt żądany oddzielnie położonym od chrześciańskich osad.

3) Żydzi na wydzielonéj im ziemi powinni się osiedlić w przeciągu lat dwóch od czasu oddania im w posiadanie gruntu, w przeciwnym razie wydzielony grunt odebrany im zostanie.

4) Większe przestrzenie ziemi skarbu własnością będącéj, oddają się żydom za osobnem cesarskiem zezwoleniem.

5) Grunta oddane żydom uważane będą za ogólną własność rodzin, które się na nich osiedlą.

Dnia 4. Grudnia 1837 roku zostały nadane prawidła i wyznaczony etat dla osobnego zarządu nad koloniami żydowskiemi w chersońskiéj gubernii. Jednakże od czasu nowego pozwolenia zakładania osad, to jest od r. 1835 do 1837 ochotników było mało, albowiem widzimy tylko jednę kolonię Izluczystyą, która według zdania p. Skalkowskiego, założoną została pomiędzy 1809—1824 r.

W skutku takiego obrotu rzeczy, kolonie żydowskie poszły pod ogólny zarząd nowo-rosyjskiego i bessarabskiego gubernatora. Do każdéj z kolonii wyznaczony został do czuwania nad porządkiem i postępem gospodarstwa oddzielny nadzorca z nieograniczenie urlopowanych oficerów, a nad temi nadzorcami wyznaczono wyższego oficera z dwoma pomocnikami. Poruczonem zostało zarządzającemu koloniami żydowskiemi staranie o zakładaniu szkółek dla dzieci żydowskich, wspomagać zalecono i zachęcać kolonistów do postępu w gospodarstwie wiejskiem, zaprowadzając gdzie się uda ogólną uprawę roli, zachęcać do zakładania ogrodów i założyć główny pod jego zarządem będący sad, z którego koloniści otrzymywali młode ogrodowe i leśne drzewa do dalszéj takowych budowli. Oprócz tego ogrodnicza szkoła ekaterynosławska i towarzystwo pomologiczne otrzymały rozkaz zaopatrywanie żydów bezpłatnie w nasiona traw pastewnych i innych roślin gospodarskich. Dla wzbudzenia zaś postępu, ci z kolonistów, którzy odznaczali się w rolnictwie, nagradzani byli pochwalnemi listami i medalami.

Prawidła te utrzymały się prawie przez 10 lat bez zmiany, bo dopiero ukazem z 1847 r. wydane zostały dodatkowe przepisy co do kolonii żydowskich w których pomiędzy innemi zmieniono i pierwiastkowy kierunek zarządu, a mianowicie postanowiono w nowo-rosyjskiéj krainie wydzielać do 80 morgów gruntu na każdą rodzinę izraelską, mając wzgląd na przymioty jego, oraz nakazano nie ścieśniać żadnemi ograniczeniami przestrzeni kolonii żydowskich od chrześciańskich osad, pozwalając żydom zakładać budowle tuż w sąsiedztwie chrześcian. Żydom zaś mającym w rodzinach nie mniéj jak trzech robotników gospodarskich, dozwolono zapisywać się do stanu rolniczego ze wszystkiemi jego przywilejami bez żadnych ograniczeń. Zarząd nad koloniami żydowskiemi w Nowéj Rosyi oddany został opiekuńczemu komitetowi nad cudzoziemcami. Do miejscowego nadzoru wyznaczonym został przez komitet na każdą gubernię oddzielny zawiadowca wraz z pomocnikiem, a we wsiach, podobnie jak w niemieckich koloniach, ustanowiono sołtystwa, pod naczelnictwem jednego z gorliwszych kolonistów niemieckich. Obok tego opiekuńczy komitet miał zachęcać kolonistów niemieckich do przesiedlenia się w pośród kolonie żydowskie, dla dawania im przykładu w gospodarstwie, a każdy przesiedlony Niemiec, otrzymując wiele przywilejów stawał się w kolonii żydowskiéj rolnikiem sołtysem. Obok tego w ukazie o jakim mowa, zastrzeżono, że koloniści, którzy w przeciągu 6 lat niezaprowadzą całkowitego gospodarstwa i przez to będą ciężarem dla towarzystwa. i jeżeli to opuszczenie się powstanie z własnéj ich winy przez niedbalstwo, to wszyscy członkowie rodziny opuszczającéj się, zdolni do służby wojennéj wzięci zostaną w rekruty, albo przyskana suma za okupienie się ich od powinności rekrutskiéj oddaną zostanie na rzecz ogólnych funduszów przeznaczeonych na wspomaganie kolonizacyi żydów w Nowéj Rosyi.

Przy rewizyi kolonij żydowskich w 1840 r. okazało się, że główną przyczyną niepostępu téj kolonizacyi było nieodpowiedne wybranie dla nich miejscowości, a mianowicie niedostatek wody słodkiéj do picia. Z téj przyczyny zarząd kolonialny szczerze się zajął oddaleniem złego i znakomite na téj drodze otrzymał wyniki.

Winniśmy wspomnieć wreszcie o dobroczynności i środkach przez rząd przedsiębranych w celu rozkrzewienia oświaty pomiędzy ludem żydowskim w Nowéj Rosyi.

W publicznem jakoteż i prywatnem życiu przykłady działają najsilniéj. Dla tego też żydzi rolnicy zwrócili całą swoją uwagę na kolonistów niemieckich w południowéj Rosyi osiadłych, a mianowicie na sposoby ich gospodarzenia. Niemniéj widoczna jest chęć w nich przemiany sposobu gospodarowania małorosyjskiego na niemiecki. To daje nadzieję, że z ubiegiem czasu, żydzi sami zaczną zajmować się rolnictwem na sposób niemiecki, a mianowicie jeżeli otrzymają sołtysów z kolonistów niemieckich.

Oprócz tego dla nadzoru nad niepilnemi ustanowiony jest dom poprawy, do którego kwalifikujące się indywidua wsadzane bywają na rekolekcye i zajmowani tam są ręcznemi robotami. Również zdolniejszych do pracy a włóczęgów, niekiedy dla przykładu innych zaprzęgają do pługa.

Zarząd kolonizacyjny ma na względzie rozprzestrzenienie oświaty pomiędzy rolnikami żydami; pozakładano w tym celu szkółki, w których jest 81 nauczycieli i 645 uczniów obojéj płci.

Dla ochrony ogólnego zdrowia, założony jest szpital w wielkim Nagartawie. W nadzwyczajnych wypadkach niosą pomoc chorym felczery objazdowi. Od 1847—1851 zaszczepiono ospę 2042 młodzieńcom w Chersońskiéj gubernii. Nad sierotami istnieje opieka z kapitałem przeszło 5000 rsr. W r. 1851 było 116 sierot z tego funduszu utrzymywanych.

Na wypadek nieurodzajów, urządzono magazyny zapasowe zboża; danych pod tym względem nie mamy, w skutku niedawno wydanego urządzenia o tych magazynach.

Francya.

Paryż, 20. Lipca. — Znowu nowe przedsięwzięto aresztowania z powodu komplotu włoskiego. — Koleje żelazne rosyjskie notują w tutejszéj giełdzie i ztąd żywszy jest obieg interesów. — Rząd nader ostrym się okazuje dla prasy. — Rosyjski minister marynarki objeżdża wszystkie porty francuskie.

(Z kor. Cz.) Obudzony tu na chwilę interes wypadkami w Włoszech, już minął i głównym faktem, ostatniego i bieżącego tygodnia, jest wrażenie spowodowane odzywaniem się lorda Palmerstona o kanale Sucz, uczynionym 7. b. m. w izbie niższéj. Niewczesna ta wycieczka humorystycznego lorda oburzyła tutejszych i spekulantów i polityków. Pierwsi, na których czele p. de Lesseps, utworzyli sobie byli kompanię dla eksploatacyi suezkiego przekopu i naznaczyli bankierem swoim w Paryżu pana Fleury Hérard, spodziewali się lada dzień ogłosić na giełdzie kurs akcyi na olbrzymią entrepryzę, a obiecującą zbliżyć Europę z ludami Oceanii, Australii, Chin, Indyi i Afryki, otworzyć nowe i najbliższe wrota dla wzajemnego handlu, znaleźć klucze, których szukali Faraonowie, Ptolomeje, Kalifowie i za dni naszych Napoleon I., klucze po które dzisiaj dosyć się schylić, aby je podjąć. Bo mamy drogę żelazną z Suezu do Aleksandryi, a niwelacye i prace robione tamże przez świadomych inżynierów i hydrografów dowodzą, że i kanał wykopać można bez nadzwyczajnych wysileń lub trudności. Kapitałów już ofiarowanych i rąk do kopania nie brak.

Polityczy żalą się również sprawiedliwie na egoizm Anglii jak i kupcy. Dziennik cesarstwa le Pays, 11. b. m. broni praw cywilizacyi chrześciańskiéj w bardzo zręcznie napisanym artykule, mówią, że z wyższego potrzęcenia, woła: morze Śródziemne było dotąd zaułkiem, są sposoby uczynienia go wielką drogą handlową, dla Anglii, Francyi, Holandyi, Austryi, Turcyi, Grecyi, Rosyi, Stanów zjednoczonych itd. Międzymorze Suez powinno się stać kanałem dla Europy, Azyi, Afryki i Ameryki, kanałem dla świata. Wszystko jednoczy się, aby na téj ogromnéj sprawie położyć pieczęć nagłéj, niezbędnéj, powszechnéj korzyści.

I cóż? oto zamiar ten powitany współczuciem wszechnarodowem, mający rozwiązać tyle trudności towarzyskich i przemysłowych, zamiar uskuteczniony już od lat 15. z godną pochwał wytrwałością, popierany nawet przez opinią publiczną w saméj Anglii, dzisiaj w stanowczéj chwili uskutecznienia jego, trącił o niespodzianą przeszkodę; lord Palmerston oświadczył w obec parlamentu, że zamiaru tego wykonać nie można inaczéj, jak chyba tylko nakładami tyle wielkiemi, że ich nigdy korzyść nie nagrodzi przedsiębiorcom.

Oceniwszy tak stronę materyalną suezkiego projektu, lord Palmerston, jako pierwszy minister dodał, że projekt ten, nieprzyjazny interesom Anglii, przeciwi się jéj polityce w Turcyi, polityce poświęconéj i ostatnią wojną i traktatem paryskim.

Nie będziemy się rozwodzić nad trudnościami wykonania projektu. Pogróżkom lorda Palmerstona, że kapitaliści nie wrócą sobie kosztów, nikt nie wierzy, kto bliżéj się obezna z rzeczą zgłębioną już dostatecznie i obrachowaną dokładnie. Dosyć jest przeczytać sprawozdanie prac komitetu, ogłoszone już przez p. de Lesseps, aby się przekonać o prawdzie. O cóż tu idzie? Oto jedynie o wykopanie trzydziestu lieues kanału, który już w przeszłych wiekach był egzystował. Gdyby nie ślady jego po dziś dzień pozostałe, historya dowiodłaby nam, że pod Faraonami kanał suezki łączy Nil z morzem Czerwonem przez lat 100; póżniéj od panowania pierwszych następców Aleksandra w. aż do czwartego wieku przed Hegirą, kanał był otwarty i spławny przez lat 445, na końcu po zdobyciu Egiptu przez muzułmanów, kanał suezki spławia wo-

jenne i kupieckie statki przez 130 lat. Dzisiaj inżynierowie europejscy wytknęli już kierunek i obliczyli sposoby rozszerzenia i odnowienia tegoż kanału wedle prawideł udoskonalonéj nauki. Dopóki nie otworzą tych 30 lieues kanału, dopóty okręty idące z Europy do Indyi, muszą obiegać całą Afrykę, przez przylądek Dobréj Nadziei, i niepotrzebnie robić 2000 lieues drogi! Koszta i materyalne trudności przekopu Suez, są mniejsze od kosztów i trudności przekopu Panama, mającego złączyć przymurza zachodnie Ameryki z jéj przymurzami wschodniemi, a przecież Ameryka nie waha się przedsięwziąć ten przekop. Słowem trudności materyalnych nie ma czego się lękać w Suez.

Co się tyczy trudności politycznych, to, jeżeli lord Palmerston lęka się dla Turcyi kanału suezkiego, Turcya go sobie życzyć ze wszechmiar powinna. Kanał suezki zbliżył aż o 4,300 lieues Stambuł do Kalkutty i uprości stosunki handlowe i religijne Turcyi z Arabią, źródłem potęgi moralnéj Sułtana. Jego wojenne okręta na kanale suezkim, będą bronić Arabią od zamachów egipskiego baszy i utrzymywać tém łatwiéj Egipt w granicach zależności jego od Sułtana, zapewnionéj traktatem paryskim. Więc Turcya ma wszystko do zyskania, nic do stracenia z otwarciem przekopu Suez.

Zdaniem p. Urquhart, znającego rzeczy wschodnie przynajmniéj tyle dobrze co i lord Palmerston, kanał suezki zapewnia korzystną przyszłość dla Anglii nawet. Anglia nielęka się na morzu handlowéj komunikacyi ani Francyi, ani Austryi, ani Piemontu, ani Neapolu, ani Grecyi. Inne Stany Zjednoczone nie bardzo jéj tu straszne, bo w liczbie trzech milionów tonnów towarów dotykających corocznie przylądek dobréj nadziei, Stany Zjednoczone mają tylko ćwierć téj summy, a przeszło dwie ćwierci należą wyłącznie do Anglii, nierówne bliższéj sąsiadki Suezu niż Ameryka.

Rzuciwszy okiem na inne kraje chrześciańskiego świata, zobaczemy, że: Holandya także oddawna jak Anglicy w stosunkach z głębszym wschodem, wygląda z nadzieją otwarcia się Suezu dla jéj statków płynących czy do jéj pięknych osad w Jawa, czy do Japonii;

Austrya z przystaniami swojemi w Tryeście i w Wenecyi; chętnie by własnym kosztem przekopała Suez, gdyby na ochotnikach brakło. Mówią nawet iż handlowa izba tryestska weszła już o tem w układy z egipskim baszą.

Grecya już nieraz się odzywała przez wszystkie usta dziennikarstwa swojego, że jéj morsko budownicze zakłady w Patras, w Galixida, w Pireju i w Syra ożywią się i powstaną z otwarciem spławnéj komunikacyi przez Suez.

Włochy, Turcya, Hiszpania, Portugalia, Belgia, mniejsze państwa Europy północnéj, nawet Ameryka, znajdą każda swoją część zysku na kanale sueckim, i wielu już z nich oświadczyło gotowość brania udziału w summie. składowéj akcyi.

Rosya jedynym prawie wyjątkiem, może się z czasem obejść bez pomocy przekopu suezkiego. Jedna droga żelazna z Orenburgu do ujścia rzeki Sir (Jaxartes) albo do ujścia rzeki Dżejhun (Oxus), wlewającéj się do jeziora Aral, połączy Rosyą z Azyą średnią i północnemi Indyami. Druga droga z Orenburga albo Tobolska do Kiachty, zetknie Rosyą z Chinami. Ale zanim te drogi położą się, Rosya by skorzystała z suezkiego przekopu, otwierającego jéj czarnomorskim kupcom bliższe stosunki z Indyami południowemi i z Chinami i tańsze niż przez pustynie karawanami.

Francya, najwięcéj ze wszystkich państw europejskich, zyska z otwarciem się spławnéj komunikacyi przez Suez. Niezawodnie że wtedy Marsylia stałaby się dla handlu z Indyami tém samem czem jest dzisiaj Liverpool. Nowa droga do Kalkuty, stanie się przedewszystkiem francuską. Otóż to, czego lord Palmerston nie wyznał, a co mu najwięcéj leżało na sumieniu, gdy odradzał kupcom angielskim pomagać p. Lesseps i kompanii. Bądź co bądź groźby i prożby lorda Palmerstona bodaj że na nic się niezdadzą. Minęły już czasy, gdzie Anglia była wszystkiem na morzu, a ostatnia wojna krymska pokazała wiele słabości, zakrytych dotąd przed światem, wiele kalectw albiońskiego olbrzyma.

W dzisiejszych politycznych stosunkach, Francya za zgodą Turcyi, dokona sama przekopu suezkiego, a inne narody Europy pomogą słowem i złotem do otwarcia tego Bosforu pomiędzy morzami Sródziemnem i Czerwonem.

Anglia.

Londyn, 20. Lipca. — Times, który zwykł był sprawę indyjską raz wystawiać, jako nader niebezpieczną dla rządu angielskiego, a drugi raz jako mniejszéj wagi, pisze dziś w następujący sposób: Jakkolwiek ubolewać trzeba nad położeniem prezydentury Bengalii, i jakkolwiek domaga się kryzys obecna całéj czujności i odwagi, jakiéj zdolny jest rząd jaki, to przecię to występuje na jaw, że, acz otwarty bunt wybuchnął w wojsku bengalskiem i miasto Delhi znajdowało się od miesiąca w ręku powstańców uzbrojonych, położenie rządu było wszakże nierównie lepszem niżeli w chwili wybuchu samego. Siły obu stron się zmierzyły, i chociaż jeszcze wówczas nie nadeszły posiłki, nie można powiedzieć, abyśmy na polu bitwy ulegli ścierając się z powstańcami. Z trzech głównych dywizyj prezydentury pozostała jedna nie tylko spokojną tj. dywizya pendszab, ale nawet pobiegła w pomoc władzom za obrębem jéj granic będącym, w drugiéj dywizyi właściwéj Bengalin zachowano przewagę rządu, a w trzeciéj w prowincyi północnozachodniéj miotał miecz zemsty nad głowami powstańców. Jeżeli zważym, że siły, za pomocą których się to zdziałało, z każdym dniem się powiększają, tedy dumnie spoglądać można na czyny naszych ziomków i być spokojnym o przyszłość. Powstańcy zaś okazują przez swoje postępowanie, że są bez dowódzców, bez ufności zwycięstwa bez organizacyi, i w ogóle bez planu. Jednem słowem, mówi Times, położenie nasze jest położeniem panujących, którzy za sobą mają lud i wielkie posiadłości gruntowe, których armia, jeżeli nie cała, to część znajduje się w stanie rokoszu. Jest to niewątpliwe położenie niebezpieczne, ale nie można mu nadać miana rozpaczliwego.

Włochy.

Medyolan, 18. Lipca. — Gazetta ufficiale di Milano donosi, iż w Genui nie zupełnie się jeszcze uspokoiło; w nocy na 15. m. b. spostrzeżono podejrzany ruch przy fortyfikacyi Quezzi. Straż wystrzeliła z strzelby przy kilkakrotnym odgłosie, na co odpowiedziano z pistoletu. Podobny ruch podejrzany pokazał się przy cytadeli Rutti, tylko że nie strzelano; patrole napróżno szukały śladu zbiegów. — Korespondent neapolitański gazety liońskiéj zamieszcza proklamacyą muratystowską, wyszłą kilka dni przed wyprawą do Ponza i Sapri. Druk i papier, mówi korespondent, dowodzą, że dokument ten nie był w kraju drukowany. Początek dokumentu tego brzmi w te słowa: »Do ludu obu Sycylii! Król Joachim przyrzekł wam był konstytucyą, godną stulecia i was, i zawezwał do jéj sporządzenia wszystkich tych, którzy głęboko myśleli nad swą ojczyzną. Ale dzień, w którym myśl jaka powstaje, nie jest dniem spełnienia jéj. Prorocy wyprzedzają mesyasza. Naturalny bieg rzeczy wymaga, że następnym generacyom pozostawia się wykonanie planów poprzedzającéj generacyi. Dziś zmieniły się okoliczności i uroczysty ten plan wprowadzić wypada w rzeczywistość: syn dotrzyma przyrzeczenia ojcowskiego! Parlament narodowy wynikły z powszechnego wyboru, położy podwalinę do téj konstytucyi. Będziecie mieli prawdziwą wolność, wolność nie swawolną, obłudną, ale wolność obszerną, jakiéj żaden inny naród nie ma. Żołnierze narodowi! Los ojczyzny w waszym jest ręku.« Potem następują cierpkie wyrażenia na króla neapolitańskiego.

Hiszpania.

Madryt, 17. Lipca. — Espana donosi, że rząd radził królowéj, aby poprzestano dalszego rozstrzelania w Sewilli i prowincyi. Królowa przyjęła tę radę i wydała rozkaz, aby żadnego ze skazanych nie rozstrzelano, aż sama nie przejrzy akta. Deputacya w téj mierze ze Sewilli przybyła dowiedziała się, że królowa życzenia jéj uprzedziła.

Turcya.

Bukarest, 13. Lipca. — Wczoraj nadeszła tu wiadomość telegraficzna, że książe Vogorides nagle przerwał wybory, co można uważać za skutek licznych reklamacyj ze strony unistów. Odroczenie wyborów postanowiono, pono dla powodów formalności, zdaje się atoli, że środek ten zostaje w związku z podróżą, jaką niedawno odbył do Jass sekretarz poselstwa angielskiego, pan Alison. Tu w Bukareście większość jest za unią. Książe Aleksander Ghika pozwolił z wygnania, na którym żyli od roku 1848, wrócić dwom braciom, Golercio, Demitrowi Braciano i Rosetti. Pozwolenie udzielone do powrotu do kraju wszystkim wychodzcom, którzy w porcie uznają zwierzchnika nad sobą, zawdzięczamy staraniom i zabiegom kajmakama, wyglądamy przeto zebrania się tu dywanów.

Kronika miejscowa.

Poznań, 25. Lipca. — JArcybiskupia Mość wyjechał onegdaj do Marienbadu na kuracyą.

— Chodniki po naszych ulicach wyłożono teraz w większéj części granitami. Od wiosny do dnia dzisiejszego położono płyt granitowych na 5561 stóp długości czyli 22,195 stóp kwadratowych. Chodniki te granitowe są szerokie na 4 stopy, z małemi wyjątkami.

Rydzyna, 22. Lipca. — Mieliśmy tu wczoraj wielką burzę po południu z grzmotem i błyskawicą. Grad padał wielkości jaj gołębich i potłukł w oranżeryi książęcéj około 6000 szyb w oknach. W oknach obu kościołów i budynkach, na zachód południe położonych, ani jedna szyba nie pozostała cała. Na jednym budynku zatknął grad rynnę, tak że woda z deszczu późniéj lejącego wielką szkodę poczyniła rozlewając się po sufitach. Nie mniejszą szkodę zrządził grad po ogrodach i polach. Szczęściem że gradowa chmura nie daleko sięgała, a ci gospodarze, którym grad potłukł plony byli zabezpieczeni w towarzystwie nowém berlińskiem od gradobicia. Dziś już zjechał z Leszna ajent tego towarzystwa do Rydzyny, aby obejrzeć szkody poczynione. — Książe kazał zbudować młyn parowy i gorzelnią w Kłodzie. Budynek ten będzie skończony na jesień i zimową porą zapewne fabrykacya się rozpocznie.

Wiadomości literackie.

Poznań, 25. Lipca. — »Przyrody i przemysłu« rok II wyszedł num. 30 i zawiera: Czy kwitną paprocie? przez Juliana Zaborowskiego. — Część praktyczna. Rys Ergonomii czyli nauki o pracy, opartéj na prawdach poczerpniętych z nauki przyrody, (ciąg dalszy) przez Wojciecha Jastrzębiowskiego. Przegląd ruchu literackiego naukowego w dziedzinie nauk przyrodniczych. Literatura zagraniczna.

Stowarzyszenie kupieckie w Poznaniu.

Zgromadzenie d. 25. Lipca 1857.

Zyto (węcpel po 25 szefli) na Wrzesień Październik 47 pł.

Okowita (beczka po 9600 $\frac{0}{0}$ Trallesa) na miejscu bez beczki $25\frac{1}{2}$—26; z beczką na bieżący miesiąc $26\frac{1}{6}$ pł. list. 26 pien., na Sierpień 25 list. $\frac{7}{12}$ pien., na Sierpień Wrzesień $25\frac{3}{4}$ list.

Przy małym odbycie na żyto ceny stałe, spirytus bez odmiany.

Wiadomości handlowe.

Berlin, 24. Lipca.

Pszenica 60—86 tal.

Żyto 50—$51\frac{1}{2}$ tal., na Lipiec i Lipiec Sierpień $50\frac{1}{2}$—$51\frac{1}{4}$—51 tal., na Sierpień Wrzesień $51\frac{1}{4}$—$52\frac{1}{4}$—$51\frac{1}{2}$ tal., na Wrzesień Październik 53—$\frac{1}{2}$—53 tal., na Październik Listopad $53\frac{1}{4}$—$54\frac{1}{4}$—$53\frac{1}{2}$ tal., na Listopad Grudzień $53\frac{1}{2}$ do $54\frac{1}{4}$—$53\frac{1}{2}$ tal., na wiosnę 54—55—$54\frac{1}{2}$ tal.

Owies 32—38 tal.

Olej rzepiowy $15\frac{1}{2}$ tal., na Lipiec $15\frac{1}{2}$ tal., na Lipiec Sierpień $15\frac{1}{3}$ tal., na Wrzesień Październik $14\frac{3}{4}$—15 tal., na Październik Listopad $14\frac{1}{2}$—$\frac{3}{4}$ tal., na Listopad Grudzień $14\frac{1}{2}$—$\frac{2}{3}$ tal.

Okowita $30\frac{2}{3}$ tal., na Lipiec, Lipiec Sierpień i Sierpień Wrzesień $31\frac{1}{4}$ do $30\frac{5}{6}$ tal., na Wrzesień Październik $30\frac{1}{8}$—$29\frac{7}{8}$ tal., na Październik Listopad $28\frac{3}{4}$—29 tal., na Listopad Grudzień 28—$27\frac{3}{4}$ tal.

Szczecin, 24. Lipca.

Pszenica $66\frac{1}{2}$—84 tal., na Lipiec 78 tal.

Żyto 49—50 tal., na Lipiec 50 tal., na Lipiec Sierpień 50 tal., na Sierpień Wrzesień 50 tal., na Wrzesień Paździer. 52—$51\frac{3}{4}$ tal., na wiosnę 54—$53\frac{1}{2}$ tal.

Olej rzepiowy $14\frac{5}{6}$ tal., Sierpień $14\frac{3}{4}$ tal., na Wrzesień Październik $14\frac{2}{3}$ do $\frac{3}{4}$ tal.

Okowita $11\frac{7}{8}$ pct., na Lipiec Sierpień $12\frac{1}{8}$ pct., na Sierpień Wrzesień 12 ptc., na Wrzesień Październik $12\frac{1}{8}$—$\frac{1}{16}$ pct., na wiosnę 13 pct.

Przybyli do Poznania 25. Lipca.

BAZAR: Laskowski z Brzyźna, Skaławska z Słomczyna, Łubieńska z Kiączyna.
HOTEL RZYMSKI BUSCHA: Kowalski z Wysoczki, Lehn z Jarocina, Schyren z Freyburga, Kinzel z Strehlen, Schulz z Magdeburga, Mietsch i Paalzow z Berlina.
HOTEL DREZDENSKI MYLIUSA: Lawrenz ze Szubina, Massond-Bey z Bagdadu, Radoński z Siekierek, Kraatz z Głogowa, Stilewski z Dabska, Radoński z Samostrzela, Seiffert z Królewca, prob. Prusinowski z Grodziska, Sänger z Połajewa, Sternberg z Elspe, Buschmann z Geldern, Bookmann z Magdeburga, Leubuscher i Sevyn z Berlina.
HOTEL DU NORD: Rychłowski z Goreczki, Koszutski z Jankowa, Jaraczewski z Głuchowa, Jaraczewski z Lipna, Mierzyńska z Witaszyc, Gorzeńska z Śmiełowa, Kirsten z Waldenburga, Bodowski z Sieradza.
POD CZARNYM ORŁEM: Wągrowiecki z Szczytnik, Gozimierski z Recza, Długołęcki z Czernijewa.
HOTEL PARYZKI: Wilkoński z Chwalibogowa, Kierski z Białężyna, Drwęski z Woli, Iffland z Pietrowa.
POD BIAŁYM ORŁEM: Schwarz z Rogoźna, Schmidt i Grimmer z Wschowy.
POD ZŁOTYM ORŁEM: Klemmt z Lauban, Rüppel z Müllrose.
HOTEL KRUGA: Kloss z Rawicza, Fischer z Magdeburga, Jasrecki z Peitz.
HOTEL WROCŁAWSKI: Nolte z Tschirnau, Rose z Schmiedeberga, John i Scharfe z Benneckenstein.
W MIESZKANIU PRYWATNEM: Linke z Miądzyrzecza, ul. Długa 6.

Dziś z rana o godzinie 5téj zasnął w Bogu ś. p. Piotr Paweł Kardoliński. Pogrzeb odbędzie się dnia 28. b. m. o godzinie 6téj z wieczora.

Kościan, dnia 25. Lipca 1857.

Księgarnia **N. Kamieńskiego i Spółki** w Poznaniu odebrała i poleca:

	Tal.	Sgr.
Rzewuski Hr. Henryk. Pamiętniki Bartłomieja Michałowskiego od roku 1786 do 1815. 5 tomów	6	20
Łobeski Felicyan, Sobek Skórka albo chata Grzegorzowa	1	—
Łosiński Walery, Szlachcic chodaczkowy. Powieść	1	5
Szajnocha Karól, Nowe szkice historyczne	2	—
Zacharyaszewicz Jan, dwaj Lutniści. Obrazki z naszéj przeszłości	1	10
Leśniewski, Historya naturalna systematycznie ułożona podług Milne-Edwardta, Reichenbacha, Richarda i t. d. 3 tomy	10	—
Hołowiński Ignacy, Kazania niedzielne, świąteczne oraz alokucye. Wydanie pośmiert.	2	—
Na welinowym papierze	3	—
Jabczyński, Kazania i mowy treści religijnéj, miane przez znakomitych mówców duchownych. 2 tomy	4	—

ZEUSCHNERA pracownia fotografowania i malowania portretów przy Wilhelmowskiéj ulicy Nr. 25. obok Hotelu Bawarskiego, jest otwarta codziennie od godziny 9. do 4.

Dla cierpiących na oczy!

Za zezwoleniem Król. Ministerium oświecenia.

Stroińskiego woda na oczy

na osłabiony wzrok, do wzmocnienia ócz i na zapalenia ócz jest **prawdziwa** do nabycia tylko w głównym składzie dla W. X. Poznańskiego u

Pana **Ludwika Jana Meyera**
w **Poznaniu**, Nowa ulica.

Flaszeczka 8łótowa kosztuje w pomienionym składzie wraz z przepisem używania **16** Sgr. mniejsze flaszeczki **10** Sgr.

Offerty przyjmuje się franko i będą tylko kupcom posiadającym zupełne zaufanie w miastach powiatowych W. X. Poznańskiego udzielane.

Nissa, dnia 1. Czerwca 1857.

Stroiński.

EAU TONIQUE
PARACHUTE des CHEVEUX
de Chalmin, à Rouen.

Cette composition est infaillible pour arrêter promptement la chute des cheveux; elle en empèche la *décoloration, nettoie parfaitement le cuir chevelu, détruit les matières graisseuses et pellicules blanchâtres; ses propriétés régénératrices favorisent la reproduction de nouveaux cheveux*, les fait épaisir, les rend souples et brillans, et empeche le blanchiment. Garantie. — Prix du Flacon: 4 fr.

Fabrique à Rouen, rue de l'Hôpital 40.

Dépôt dans toutes les villes de France; et à Posen au Magasin de Paris, de Montigny Desfossé Wilhelm Strasse 24.

Nasiona rzepy

prawdziwéj długiéj jesiennéj czyli ścierniskowéj, funt po 6 Sgr. poleca Ogrodnik nasion

A. Niessing w Lesznie.

Medal złoty 1845.

Pastyle na wszelkie choroby piersiowe,

Medal srebrny 1845.

na uleczenie całkowite chorób piersiowych, jakiemi są: katar, kaszel, dychawiczność, ściśnienie piersi i t. d. niema nic skuteczniejszego i lepszego jak ***Pate Pectorale*** przez aptekarza Georgé w Epinal. Lekarstwo to sprzedaje się we wszystkich miastach w Niemczech, a w ***Poznaniu***, tylko w Cukierni i fabryce karmelków i czekolady ***A. Szpingiera***, na przeciw zegaru pocztowego.

Dla cierpiących na nogi.

Podpisany poleca się wszystkie odciski w 5 do 6 dniach bez operacyi radykalnie usunąć.

Zastać go można w domu dziennie od 7 do 9 a po południu od 4 do 6 godziny.

Jan Preibisch,
lekarz dla cierpiących na nogi z Berlina.

Tekturę smołowcowaną bezpieczną od ognia z fabryki Panów **Alberta Damke & Comp.** w Berlinie i Moabicie, **doswiadczoną** w skutek rozporządzenia Król. Ministeryum wydziału rękodzieł, rzemiosł itd. a następnie poleconą, ma w zapasie i sprzedaje **po cenach fabrycznych**

Rudolf Rabsilber,
Spedytor w Poznaniu.

Tekturę smołowcowaną do ***pokrycia dachów*** z fabryki Alberta Damke & Comp., w komisie w Poznaniu u Pana ***Rudolfa Rabsilber***, doświadczywszy pod względem dobroci i trwałości w zimnie, cieple i mokrości uznałem jako doskonałą, i dla tego użytą téż została do pokrycia wielkiéj części zabudowań tutajszéj Poznańskiéj fabryki guano.

Poznań, dnia 15. Marca 1856.

A. Lipowitz, chemik.

Odwołując się na powyższe obwieszczenia dodaję że podejmuję się także kompletnego pokrywania dachów tekturowych i oznajmiam, iż tutejszy blacharz Pan Kelber pokrywa dachy wzwyż wymienione.

Rudolf Rabsilber,

Tekturę smołowcowaną do pokrycia dachów bezpieczną od ognia, odebrałem w komisie i ofiaruję takową po tanich cenach; fabryka daje także zaręczenie na lat 5.

F. G. Döpner,
wielkie Garbary Nr. 18.

Nowego pokrycia łupkami po najtańszych cenach podejmuje się w Poznaniu i okolicy z zaręczeniem, mularz i dekarz ***Stern*** przy ulicy Wilhelmowskiéj Nr. 1.

Wapno mularskie
Obłamki wapna
Wapno do mierzwienia
z pieców w Gogolinie i Gorazdzu

podaje do sprzedaży w najlepszych gatunkach i po cenach jak najniższych

Kantor sprzedaży wapna w Poznaniu

A. Krzyżanowski. Rudolf Rabsilber.
Teodor Baarth.

Zamówienia na proboszczowskie żyto i pszenicę do siewu, na rachunek pp. **Metz & Comp. w Berlinie**, przyjmuje

F. G. Döpner,
wielkie Garbary Nr. 18.

Świeże nasiona rzepy ścierniskowéj

odebrał w komisie od pp. Metz i Spółki w Berlinie i poleca tanio

F. G. Döpner,
Kantor: Wielkie Garbary Nr 18.

Uczeń nasz, Franciszek Busse z Rogoźna został dnia 15. Lipca z handlu oddalonym.

Bracia Andersch.

Młockarnie ręczne Henzmana.

Kilka Młockarni ręcznych Henzmana, używanych ale dokładnie wyporządzonych, są tanio do nabycia

w Fabryce machin Rolniczych

H. Cegielskiego w Poznaniu.

Do siewu

Biewitz, rzepik, rzep — zimowe, rośliny olejne

nasienie długiéj rzepy ścierniskowéj z czerwonemi czubkami, okrągłéj z niebieskiemi czubkami, sporek olbrzymi i krótko kolankowy, wszystkie piękne i świeże poleca

Handel nasion
Braci Auerbach.

Mierzwę siłę dającą

fabrykowaną pod kierunkiem ***Dyrektora i jeneralnego Sekretarza pomorskiego i ekonomicznego towarzystwa Pana Dra. Birner***, sprzedaje włącznie z zapakowaniem przy beczkach po 5 centnarów tutaj ztąd po 2 Tal. centnar,

handel nasion
Braci Auerbach w Poznaniu.

Kadź (5060 kwart) z miedzianém dnem, **chłodnik** (Kühlschiff) i kilka mniejszych sprzętów browaru są tanio do nabycia w ***Poznaniu*** przy ***Wrocławskiéj ulicy Nr. 9.*** Bliższą wiadomość udzieli w miejscu handel Pana ***Nowickiego.***

PHOTOGÉN

eteryczny oléj z węgla kamiennego
(jasno-żółtawy kamfin)

sprzedaje w bardzo dobrym gatunku przy kupnie 50 kwart po $11\frac{1}{2}$ Sgr.

Handel farb i fabryka pokostu
Adolfa Asch,
Zamkowa ulica Nr. 5. w pobliżu Rynku.

Kurs giełdy berlińskiéj.

Dnia 24. Lipca 1857.	Stopa pCt.	Na pr. kurant papierami.	Na pr. kurant gotowizna.
Pożyczka rządowa dobrowolna	$4\frac{1}{2}$	—	$99\frac{5}{8}$
dito z roku 1850.	$4\frac{1}{2}$	—	$99\frac{3}{4}$
dito z roku 1852.	$4\frac{1}{2}$	—	$99\frac{3}{4}$
dito z roku 1853.	4	95	—
dito z roku 1854.	$4\frac{1}{2}$	—	$99\frac{3}{4}$
Obligi długu skarbowego	$3\frac{1}{2}$	—	$83\frac{7}{8}$
dito premiów handlu morskiego	—	—	—
dito Marchii Elektoralnéj i Nowéj	$3\frac{1}{2}$	—	$83\frac{1}{4}$
dito miasta Berlina	$4\frac{1}{2}$	—	$99\frac{3}{4}$
dito dito	$3\frac{1}{2}$	—	$82\frac{1}{4}$
Listy zastawne Marchii Elekt. i Nowéj	$3\frac{1}{2}$	86	—
dito Prus Wschodnich	$3\frac{1}{2}$	—	$85\frac{1}{2}$
dito Pomorskie	$3\frac{1}{2}$	86	—
dito W. X. Poznańskiego	4	—	$99\frac{1}{4}$
dito W. X. Pozn. (nowe)	$3\frac{1}{2}$	—	$86\frac{1}{4}$
dito Szląskie	$3\frac{1}{2}$	—	$87\frac{1}{2}$
dito Prus zachodnich	$3\frac{1}{2}$	82	—
Bilety rentowe Poznańskie	4	$91\frac{1}{4}$	—
Louisdory	—	—	$109\frac{3}{4}$
Akcye kolei żelazn. Staregr. Poznańsk.	4	—	$100\frac{1}{2}$